

– 49,8–50,0 %, рекомендована зона вирощування – Степ, Лісостеп; ‘РЖТ ВОЛЬФ’ – ранньостиглий гібрид, урожайність в межах 2,05–2,70 т/га, вміст олії – 53,5–54,2 %, рекомендована зона вирощування – Степ, Лісостеп; ‘Н5ЛМ307’ – середньоранній гібрид, кондитерського напрямку використання, урожайність – 2,33 т/га, вміст білка – 19,1–19,4 %, рекомендована зона вирощування – Степ, Лісостеп; ‘ЕС КАПРИЗ СЛП’ – середньоранній гібрид, урожайність в межах 2,33–2,87 т/га, вміст олії – 48,7–49,0 %, рекомендована зона вирощування – Степ, Лісостеп; ‘ЛГ50585’ – середньоранній гібрид, урожайність в межах 2,19–2,57 т/га, вміст олії – 48,2–48,4 %, рекомендована зона вирощування – Степ, Лісостеп.

Максимальне використання генетичного потенціалу сортів та гібридів є ключовим моментом в отриманні високих сталих врожаїв.

Отже, в Україні вітчизняні й іноземні сорти та гібриди соняшнику, які запропоновані за результатами кваліфікаційної експертизи 2017 року дозволяють отримувати стабільний врожай насіння високої якості у різних агрокліматичних і ґрунтових умовах вирощування із стійкістю проти несприятливих факторів навколишнього середовища та хвороб, одержувати сировину для виробництва високоякісної соняшникової олії.

УДК 633.15

Душар М. Б., Таганцова М. М., Свиначук О. В.

*Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна, *e-mail: Mawadushar@gmail.com*

НАЦІОНАЛЬНІ СОРТОВІ РЕСУРСИ КУКУРУДЗИ

Кукурудза – цінна сільськогосподарська культура сучасного світового землеробства, що характеризується універсальністю використання і високою врожайністю. Її використовують у різних галузях сільського господарства та промисловості: виготовляють борошно, крупу, пластівці та інші продукти; її зерно є сировиною для виробництва спирту, крохмалю, глюкози; із зародків кукурудзи виробляють олію, що має лікувальні властивості; зі стебел і обгорток качанів виготовляють папір, клей, фарби, штучну смолу тощо. Крім того, кукурудза – високопродуктивна культура, оскільки за короткий час вона формує більше органічної маси, ніж інші культурні рослини.

Кукурудза разом з іншими зерновими займає одну з провідних позицій у рейтингу найуспішніших культур для вирощування. І завдяки зусиллям селекціонерів у сфері розвитку та врожайності, ця культура просувається дедалі вище.

За площею посіву вона посідає третє місце в світі після пшениці та рису. Світове виробництво кукурудзи на сьогоднішній день становить

близько 786 мільйонів тонн зерна, зібраного на полях площею в 158 мільйонів гектарів. Найбільшими в світі країнами-виробниками кукурудзи є США, Китай і Бразилія, на які припадає близько 62 % усього її виробництва. В Україні у 2017 р. відвели під кукурудзу близько 3,5 млн га. Це приблизно 14 % орних земель по країні. У першій трійці за обсягами посівних площ під цією культурою Полтавська, Чернігівська та Черкаська області.

Кваліфікаційній експертизі на придатність до поширення у 2017 році підлягало 311 гібридів кукурудзи, з яких гібридів української селекції лише 27 %. Польові дослідження на визначення відмінності, однорідності та стабільності у 2017 році проходило 309 гібридів та 343 батьківські компоненти кукурудзи. Щодо розподілу гібридів за приналежністю до оригінаторів, то 82 з них – української селекції, а 227 – іноземної, що відповідно становить 27 та 73 відсотки.

За останні роки селекціонерами створено і занесено до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні 1233 гібриди кукурудзи, з яких – 369 української селекції проти 866 іноземного походження, що складає відповідно 30 та 70 відсотків. Що стосується батьківських компонентів кукурудзи, слід зазначити, що зараз пройшли державну реєстрацію 1611 батьківських компонентів, з яких вітчизняної селекції – 500 або лише 31 % від загальної кількості. Відсоток гібридів кукурудзи вітчизняного походження в Реєстрі постійно варіює, але розпочинаючи з 1995 року можна відмітити, що цей показник постійно зменшується, так в 1995 році він складав – 52 % (55 гібридів), а в 2000 році – 46 % (110 гібридів), в 2010 році – 44 % (214 гібридів), а в 2012 – 38 % (231 гібрид), в 2015 році – 35 % (317 гібридів), в 2016 році – 31 % (362 гібриди), а в 2017 році – 30 % (369 гібридів).

Станом на 20. 03. 2018 р. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні поповнився 61 гібридом, в тому числі української селекції – 3, та іноземної – 58, які володіють високим генетичним потенціалом морфологічних та господарсько-цінних ознак, стійкі до хвороб і стабільно давали прирост по врожаю до стандартів.

Використання правильно вибраних гібридів кукурудзи, при застосуванні сучасних технологій вирощування, дасть можливість досягти збільшення виробництва продукції з високими якісними показниками.